

Súd: Okresný súd Prešov
Spisová značka: 10C/32/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8118208285
Dátum vydania rozhodnutia: 09. 12. 2020
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Iveta Wildeová
ECLI: ECLI:SK:OSPO:2020:8118208285.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Prešov sudkyňou JUDr. Ivetou Wildeovou v spore žalobkyne: S.. S. X., V.. XX.XX.XXXX, P. Q. XXX, zastúpená: JUDr. Ján Nota, Advokátska kancelária, so sídlom Veličná 371, IČO: 50150464, p r o t i žalovanej: Y.A. P., V.. X.X.XXXX, P. L. Š., Š. XXX, o určenie spornej skutočnosti a prísl., taktó

r o z h o d o l :

I. Súd žalobu z a m i e t a .

II. Strany n e m a j ú nárok na náhradu trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobkyňa žalobou zo dňa 16.7.2018 sa domáhala určenia, že hodnota nehnuteľností zapísaných na LV č. XXXX k.ú. L. Š. parcely CKN XXXX/X o výmere 668m² a CKN XXXX/X o výmere 377m², ktoré získala žalovaná kúpnu zmluvou od poručiteľa a O. P. sa v polovici započítava ako dar na zákonný dedičský podiel žalovanej v dedičskom konaní po poručiťovi vedenom na Okresnom súde pod sp. zn. 35D/1007/2017. Žalobkyňa túto žalobu odôvodnila tým, že v dedičskom konaní po poručiťovi I. P. sú zákonnými dedičmi v prvej dedičskej skupine deti poručiťeľa - žalobkyňa a žalovaná a E. Ž. a pozostala manželka O. P.. Notár na žiadosť žalobkyne prerušil konanie o dedičstve uznesením zo dňa 16.5.2018 a odkázal žalobkyňu na podanie žaloby o určenie spornej skutočnosti, ktorou je započítanie polovice hodnoty nehnuteľností zapísaných na LV č. XXXX k.ú. L. Š. ako daru na zákonný dedičský podiel žalovanej. Uvedené nehnuteľnosti rodičia strán odpredali žalovanej za 10 Eur hoci ich hodnota sa pohybovala okolo 35.759,90 Eur. Aj keď uznala, že dohoda o výške kúpnej ceny nemusí zodpovedať trhovej hodnote prevádzaných nehnuteľností a je postavená na zmluvnej voľnosti, je možné v prípade neprimerane nízkej kúpnej ceny aplikovať § 39 Občianskeho zákonníka, ale len za splnenia ďalšej podmienky, konkrétne ak týmto právnym úkonom sledovali účastníci nemravný cieľ alebo ak tento úkon mal nemravné následky. Poukázala na § 41a ods. 2 Občianskeho zákonníka a vyslovila názor, že účastníci kúpnej zmluvy uzavreli simulovaný právny úkon, pokiaľ ide o kúpnu zmluvu, pretože v skutočnosti išlo o darovaciu zmluvu ako disimulovaný právny úkon, keďže kúpna cena 10 Eur bola len symbolická. Skutočná vôľa zmluvných strán predstavovala darovanie predmetných nehnuteľností žalovanej za účelom ukrátenia ostatných dedičov, reálne išlo o dar a preto tento majetok by sa mal v zmysle § 484 Občianskeho zákonníka započítať na dedičský podiel žalovanej.

2. Žalovaná sa k žalobe písomne vyjadrila len jednou vetou, aby súd rozhodol v zmysle platných zákonov. Neskôr na pojednávaní uviedla, že kúpnu zmluvu uzatvárala so svojimi rodičmi a sestry o tom vedeli. Ich mama aj v súčasnosti trvá na platnosti tejto kúpnej zmluvy. Hodnota prevedených pozemkov podľa nej nezodpovedá tomu, čo je ešte predmetom dedičstva - záhrada, byt, peniaze na účtoch. Uviedla, že je prístupná zmiernu a keďže obe strany to zhodne navrhli, súd na pojednávaní 14.2.2019 vyhlásil uznesenie o prerušení konania.

3. Dňa 9.8.2019 právny zástupca žalobkyni podal návrh na pokračovanie tohto súdneho konania. Súd preto vytýčil termín pojednávania na 9.12.2020, na ktoré sa však právny zástupca žalobkyne bez ospravedlnenia nedostavil napriek tomu, že predvolanie mu bolo doručené dňa 2.10.2020. Súd preto pojednávanie uskutočnil v jeho neprítomnosti.

4. Súd vykonal dokazovanie výsluchom strán, svedkyne O. P., výpisom z LV č. XXXX k.ú. L. Š., kúpnu zmluvou zo dňa XX.X.XXXX, spisom 35D/1007/2017 a zistil tento skutkový stav:

5. Predmetom sporu je kúpna zmluva uzavretá XX.X.XXXX medzi predávajúcimi I. a O. P. a žalovanou ako kupujúcou, pričom jej predmetom sú pozemky parcelné č. XXXX/X - orná pôda o výmere 668m² a parcelné číslo XXXX/X - zastavané plochy a nádvoria o výmere 377m² zapísané na LV č. XXXX k.ú. L. Š..

6. V článku 1 ods. 2 sa uvádza, že predávajúci sa zaväzujú previesť do výlučného vlastníctva kupujúcej predmetné nehnuteľnosti za odplatu, pričom tá je dohodnutá v článku 2 označeného ako kúpna cena a jej splatnosť. V ňom sa uvádza, že zmluvné strany sa dohodli na kúpnej cene vo výške 10 Eur, ktorú kupujúca zaplatí predávajúcim v hotovosti pri podpise zmluvy.

7. Článok 5 ods. 2 obsahuje prehlásenie zmluvných strán, že ich prejavy vôle v tejto zmluve sú slobodné, jasné a určité a zrozumiteľné, že ich zmluvná vôľnosť nie je ničím obmedzená a zmluvu nepodpisujú v tiesni, v omyle ani za nápadne nevýhodných podmienok.

8. Vklad tejto zmluvy bol povolený 4.7.2016 pod V XXXX/XXXX.

9. I. P. zomrel X.XX.XXXX. Dedičské konanie po ňom sa vedie na tunajšom súde pod sp. zn. 35D/1007/2017 a na notárskom úrade JUDr. Viery Čopáковой pod Dnot/229/2017. Ako vyplýva zo zápisnice o pojednávaní zo dňa 1.2.2018 v tejto dedičskej veci poručiteľ závet ani listinu o vydedení nezanechal a ako dedičia zo zákona v prvej dedičskej skupine prichádzajú so úvahy žalobkyňa, žalovaná, ich sestra E. Ž. a matka O. P..

10. Vyššie uvedené dedičské konanie na návrh žalobkyne bolo prerušené uznesením tohto súdu 35D/1007/2017 Dnot 229/2017 zo dňa 16.5.2018 a zároveň bola žalobkyňa odkázaná súdom, aby v lehote 1 mesiaca od právoplatnosti daného uznesenia podala na tunajší súd žalobu o určenie, že kúpna cena za nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXXX k.ú. L. Š., ktoré získala kúpnu zmluvou žalovaná od I. a O. P. za kúpnu cenu 10 Eur sa v polovici započítava ako dar na zákonný dedičský podiel žalovanej v tomto dedičskom konaní. Voči tomuto uzneseniu nikto odvolanie nepodal a preto sa stalo právoplatným 19.6.2018.

11. O. P. - matka strán tohto sporu na pojednávaní potvrdila uzavretie predmetnej kúpnej zmluvy so žalovanou a vylúčila, že by s manželom mali záujem tieto nehnuteľnosti žalovanej darovať. Nízku kúpnu cenu vysvetlila tým, že žalovaná stále v minulosti a napokon aj v súčasnosti sa o nich starala, navštevovala, zaujímal sa o nich, robila im nákupy a robila všetko to, čo potrebovali. Dodala, že všetky dcéry spolu s manželom informovali ešte pred uzavretím spornej kúpnej zmluvy, že dané nehnuteľnosti vo Veľkom Šariši prevedú na žalovanú, pričom časť pozemkov vo Veľkom Šariši previedli o výmere 6 árov na suseda a získanú kúpnu cenu rozdelili medzi všetky 3 dcéry rovnako. K prevodu pozemkov sa rozhodli z dôvodu, že už ich nezvládali obrábať a že žalovaná aj v minulosti stále pomáhala aj so svojou rodinou pri ich obhospodarovaní.

12. Podľa § 194 ods. 1 CMP ak rozhodnutie o dedičskom práve závisí od zistenia sporných skutočností, odkáže súd uznesením po márnom pokuse o zmier toho z dedičov, ktorého dedičské právo sa javí ako menej pravdepodobné, aby určenie spornej skutočnosti uplatnil žalobou. Na podanie žaloby určí lehotu, ktorá nesmie byť kratšia ako jeden mesiac.

13. Podľa § 484 Občianskeho zákonníka súd potvrdí nadobudnutie dedičstva podľa dedičských podielov. Pri dedení zo zákona sa dedičovi do jeho podielu započíta to, čo za života poručiteľa od neho bezplatne dostal, pokiaľ nejde o obvyklé darovania; ak ide o dediča uvedeného v ustanovení § 473 ods. 2 <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1964/40/20191201>>, započíta sa okrem toho aj to, čo od poručiteľa bezplatne dostal dedičov predok. Pri dedení zo závetu treba toto započítanie urobiť, ak na

to dal poručiiteľ príkaz alebo ak by inak obdarovaný dedič bol oproti dedičovi uvedenému v ustanovení § 479 <<https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/1964/40/20191201>> neodôvodnene zvýhodnený.

14. Podľa § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka právny úkon sa musí urobiť slobodne a vážne, určite a zrozumiteľne; inak je neplatný.

15. Podľa § 41a ods. 2 Občianskeho zákonníka ak neplatný právny úkon má náležitosti iného právneho úkonu, ktorý je platný, možno sa naň odvolať, ak je z okolností zrejmé, že vyjadruje vôľu konajúcej osoby.

16. Podľa § 46 ods. 1 Občianskeho zákonníka písomnú formu musia mať zmluvy o prevodoch nehnuteľností, ako aj iné zmluvy, pre ktoré to vyžaduje zákon alebo dohoda účastníkov.

17. Rozhodovanie o započítaní daru na zákonný dedičský podiel dediča je v právomoci súdu, ktorý dedičstvo prejednáva prostredníctvom notára. V prípade spornej skutočnosti môže súd dediča odkázať na podanie žaloby tak, ako mu to umožňuje § 194 ods. 1 CMP, príslušný dedič pri podávaní žaloby je pritom viazaný výrokom právoplatného uznesenia vydaného v zmysle § 194 ods. 1 CMP. V tomto prípade žalobkyňa nepodala žalobu v takom znení, v akom jej súd v dedičskom konaní ju umožnil podať. Spomínaným uznesením totiž žalobkyňa bola odkázaná na podanie žaloby o určenie, že kúpna cena za konkrétne nehnuteľnosti vo výške 10 Eur sa v polovici započítava ako dar na zákonný dedičský podiel žalovanej. Aj keď možno mať výhrady voči takejto formulácii výrokovej časti uznesenia z pohľadu logiky vecí, nič to nemení na tom, že žalobkyňa žalobou sa síce domáhala započítania podľa § 484 Občianskeho zákonníka, ale skutočnej hodnoty prevedených nehnuteľností a teda nie kúpnej ceny 10 Eur, na čo ju odkázal súd v dedičskom konaní. Žalobkyňa mala možnosť podať odvolanie voči spomínanému uzneseniu, čo však neurobila, rozhodnutie je právoplatné a bola ním viazaná. Nebola teda oprávnená na podanie takto formulovanej žaloby a preto absentuje u nej naliehavý právny záujem na tejto určovacej žalobe v zmysle § 137 písm. c/ CSP, keďže o jej nároku má sa rozhodnúť v dedičskom konaní.

18. Ďalším dôvodom zamietnutia žaloby bol nedostatok vecnej pasívnej legitímácie strán v tomto spore. Stranami tohto sporového konania, v ktorom sa rozhoduje v podstate o dedičstve (jeho rozsahu) musia byť všetci účastníci dedičského konania. Pri postupe podľa § 484 Občianskeho zákonníka sa totiž hodnota daru započítava do predmetu dedenia, teda sa pripočíta k celkovej hodnote zanechaného majetku poručiiteľa (uznesenie Najvyššieho súdu SR 3Cdo/40/2017 zo dňa 26.7.2018). Výsledok tohto sporu teda vplýva na postavenie - práva aj ostatných dedičov a preto musia byť stranami aj v sporovom konaní. V tomto prípade žalobkyňa neoznačila v žalobe všetkých dedičov, dedičmi sú aj O. P. a E. Ž., preto súd pre nedostatok vecnej pasívnej legitímácie v tomto spore musel jej žalobu zamietnuť. Záver o nerozlučnom spoločenstve všetkých účastníkov dedičského konania v spore podľa § 484 Občianskeho zákonníka prijal aj Krajský súd v Žiline v rozsudku 9Co/153/2016 zo dňa 9.6.2016.

19. Vyššie uvedené dôvody sú formálnymi nedostatkami žaloby. Súd ju však vyhodnotil ako nesprávnu aj z vecného hľadiska. V zmysle § 484 Občianskeho zákonníka je totiž možné započítavať len to, čo zákonný dedič dostal od poručiiteľa bezplatne, teda v podstate ide o dary poručiiteľa. V tomto prípade však poručiiteľ spolu so svojou manželkou žalovanej predali sporné pozemky, pričom výška kúpnej ceny je irelevantná, pretože ako bolo správne uvedené v žalobe, závisí výlučne od vôle účastníkov zmluvy. V tejto súvislosti sa súd stotožňuje aj s myšlienkami vyplývajúcimi z rozsudku Krajského súdu v Košiciach 9Co/48/2015 zo dňa 10.2.2016, v rámci ktorého sa riešil spor vedený na Okresnom súde Košice II. pod sp. zn. 13C/196/2012 taktiež podľa § 484 Občianskeho zákonníka, pričom išlo o kúpnu zmluvu, ktorou rodičia odpredali svojej dcére byt v hodnote 70.000 Eur za 1 Sk. Žaloba o započítanie hodnoty tohto bytu na dedičský podiel žalovanej ako jednej dedičky bola zamietnutá, pričom odvolací súd uviedol, že dôvody, ktoré vedú účastníkov zmluvy k dohode kúpnej ceny vrátane jej výšky nie sú podstatnými náležitosťami zmluvy, do zmlúv sa neuvádzajú a iba pre nízku kúpnu cenu nemožno bez všetkého uzavrieť, že ide o simulovaný právny úkon. S týmto názorom sa stotožnil aj Ústavný súd SR, ktorý sťažnosť žalobcu v tejto veci ako neopodstatnenú odmietol uznesením III. ÚS 412/2016 z 21.6.2016. Ústavný súd konštatoval, že uzavretá kúpna zmluva obsahuje podstatné náležitosti (dohodu o predmete kúpy a o kúpnej cene) a naopak nemá náležitosti darovacej zmluvy, keďže v nej bola dohodnutá kúpna cena aj keď nízka, keďže podstatnou náležitosťou darovacej zmluvy je bezodplatnosť. Pokiaľ ide o výšku kúpnej ceny, tá je vo všeobecnosti stanovená predovšetkým dohodou a účastníci kúpnej zmluvy v zásade nie sú obmedzovaní v dojednaní výšky kúpnej ceny okrem prípadov, na ktoré sa vzťahuje cenová

regulácia upravená cenovým predpisom. Môžu si preto dojednať cenu, ktorá sa odchyľuje od obvyklej (trhovej) ceny. Neprimerane nízka cena sama o sebe nemôže viesť k neplatnosti právneho úkonu z dôvodu rozporu s dobrými mravmi podľa §39 Občianskeho zákonníka. Ústavný súd ďalej uviedol, že v danom prípade sa účastníci zmluvy dohodli na kúpnej cene 1 Sk, pričom ústavný súd sa stotožnil so záverom krajského súdu, že v symbolickej dohodnutej kúpnej cene za prevádzanú nehnuteľnosť bola rodičmi účastníkov zohľadnená dlhoročná a obetavá starostlivosť žalovanej o rodičov, čo je v súlade s dobrými mravmi a predmetnú kúpnu zmluvu preto nie je možné považovať za bezodplatný právny úkon. Zdôraznil tiež, že vzhľadom na skutočnosť, že k prevodu predmetnej nehnuteľnosti nedošlo na základe bezodplatného právneho úkonu nebol možný postup podľa § 484 Občianskeho zákonníka.

20. Aj v tomto prípade, ako vyplynulo z výpovede svedkyne O. P., predávajúci v nízkej kúpnej cene zohľadnili starostlivosť žalovanej o nich a preto len pre nízku kúpnu cenu pozemkov nie je možné uzavrieť, že ide o simulovaný právny úkon ako to tvrdí žalobkyňa. Tá poukázala na § 41a ods. 2 Občianskeho zákonníka. Aj keby však bolo pravdivé jej tvrdenie o nedostatku vážnosti vôle účastníkov zmluvy na uzavretie kúpnej zmluvy, ktoré však ako už súd konštatoval ani nebolo preukázané, znamenalo by to absolútnu neplatnosť kúpnej zmluvy s poukazom na § 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ale zároveň nemohol by byť aplikovaný § 41a ods. 2 Občianskeho zákonníka o tom, že je platný disimulovaný právny úkon a to darovacia zmluva, keďže nebol by naplnený zákonný predpoklad uvedený v poslednej časti vety § 41a ods. 2 Občianskeho zákonníka a to „a ak sú splnené všetky jeho náležitosti“. Pre platnosť darovacej zmluvy, ktorej predmetom sú nehnuteľnosti sa totiž vyžaduje obligatórna písomná zmluva, čo vyplýva z § 46 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Ak by teda bola kúpna zmluva neplatná z dôvodu, že jej účastníci v skutočnosti chceli uzatvoriť darovaciu zmluvu, nemožno z toho vyvodiť, že uzavreli platnú darovaciu zmluvu a to pre nedostatok jej obligatórnej písomnej formy. Preto v prípade, ak by žalobkyňa aj preukázala absolútnu neplatnosť kúpnej zmluvy (a to z ktoréhokoľvek dôvodu) nebolo by možné žalobe o započítanie na dedičský podiel vyhovieť, keďže logicky potom k žiadnemu prevodu ne žalovanú v takom prípade by nedošlo.

21. k možnosti vyslovenia neplatnosti kúpnej zmluvy pre rozpor s dobrými mravmi súd uvádza, že vychádzajúc zo zásady zmluvnej slobody v súkromnom práve, každý si môže slobodne vybrať zmluvného partnera, typ zmluvy, jej obsah a teda aj kúpnu cenu. Občiansky zákonník, ktorý upravuje kúpnu zmluvu, nelimituje výšku kúpnej ceny (okrem prípadov podľa zákona č. 18/1996 Z.z., ktorý sa však nevzťahuje na kúpnu zmluvu ohľadom nehnuteľnosti). Platné právo teda nezakazuje uzavrieť takú kúpnu zmluvu, kde kúpna cena je dohodnutá vo výške, ktorá nereflektuje reálnu trhovú hodnotu nehnuteľnosti a to aj v prípade ak je extrémne nižšia alebo vyššia. Dohodu o kúpnej cene prenecháva zákon na zmluvné strany a v ich zmluvnej voľnosti ich neobmedzuje. Právny úkon, kde jeden dostane podstatne viac než získa druhý, môže byť pre rozpor s dobrými mravmi vyhlásený za neplatný vtedy, ak týmto právnym úkonom sledovali účastníci nemravný cieľ alebo tento právny úkon mal nemravné následky. Pôjde teda o komplexné posúdenie situácie, pričom samotné konštatovanie existencie hrubého nepomeru vzájomných plnení, nech by bolo akokoľvek zrejmé, pre neplatnosť nepostačuje (napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu ČR 30Cdo/1776/2007, 30Cdo/21/2012, rozhodnutie Najvyššieho súdu SR 3Cdo/192/2008).

22. Súd preto vzhľadom na vyššie uvedené dôvody žalobu ako neopodstatnenú zamietol.

23. O nároku na náhradu trov konania bolo rozhodnuté podľa § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP. Žalobkyňa v spore bola neúspešná, preto nárok na náhradu trov konania jej nevznikol na rozdiel od úspešnej žalovanej, ktorá však nároku na náhradu trov konania sa vzdala.

Poučenie:

P o u č e n i e: Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresnom súde Prešov písomne v 2 vyhotoveniach. V odvolaní sa uvedie ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje, uvedie sa spisová značka. Ďalej sa uvedie proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh). Odvolanie musí byť podpísané. Rozsah v akom sa rozhodnutie napáda môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa § 364 C.s.p. rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Podľa § 365 ods. 1 C.s.p. odvolanie možno odôvodniť len tým, že

- a) neboli splnené procesné podmienky,
- b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
- c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
- d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
- f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
- h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa § 365 ods. 2 C.s.p. odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.

Podľa § 365 ods. 3 C.s.p. odvolacie dôvody a dôkazy na ich preukázanie možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Ak žalovaný nespĺní povinnosť uloženú týmto rozsudkom môže žalobca podať návrh na vykonanie exekúcie podľa Exekučného poriadku.